

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Nové knihy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 60 (2015), No. 4, 360–361

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/144493>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2015

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

nové knihy

MARTINA BEČVÁŘOVÁ,
IVAN NETUKA:
KARL LÖWNER AND HIS STUDENT LIPMAN BERS – PRE-WAR PRAGUE MATHEMATICIANS

European Mathematical Society, Zürich, 2015, viii + 300 stran, ISBN 978-3-03719-144-6

Nová kniha M. Bečvářové a I. Netuky je věnována dvěma předním světovým matematikům 20. století, Karlu Löwnerovi a jeho doktorandu Lipmanu Bersovi. Publikace se zaměřuje především na jejich osudy před druhou světovou válkou, které dosud nebyly podrobně zpracovány a navíc jsou úzce spjaty s pražskou univerzitou.

Karl Löwner (1893–1968) pocházel z české židovské rodiny, narodil se v Lánech. Po maturitě se zapsal na filozofickou fakultu německé univerzity v Praze, kde roku 1917 úspěšně obhájil doktorskou práci sepsanou pod vedením G. A. Picka. Po pětiletém působení na místě asistenta pražské německé techniky strávil dalších

osm let na univerzitách v Berlíně a v Kolíně nad Rýnem. V roce 1930 se vrátil do Prahy na pozici mimořádného a později řádného profesora na německé univerzitě. Roku 1939 byl s ohledem na svůj židovský původ donucen univerzitu opustit. Po mnoha peripetích se Löwnerovi na konci října 1939 podařilo opustit protektorát a společně s manželkou a dcerou emigrovat do Spojených států. Od té doby pak používal anglickou verzi svého jména (Charles Loewner). S pomocí Johna von Neumanna získal nejprve zaměstnání na univerzitě v Louisville, poté pokračoval v úspěšné vědecké kariéře na Brown University, Syracuse University a Stanford University.

Lipman Bers (1914–1993) se narodil v lotyšské Rize. Po absolvování tamějšího židovského gymnázia strávil jeden semestr na univerzitě v Curychu. Poté se vrátil do Lotyšska, odkud byl roku 1934 kvůli svým politickým aktivitám donucen uprchnout. Zamířil přes Estonsko, Dánsko a Polsko do Prahy, kde se zapsal na přírodovědeckou fakultu německé univerzity. Zpočátku jej přitahovala logika a měl v úmyslu psát disertaci u známého filosofa Rudolfa Carnapa, který v té době působil v Praze. Po Carnapově odchodu do Chicaga se Bers nakonec obrátil na Karla Löwnera, pod jehož vedením získal roku 1938 doktorát. Kvůli zhoršující se politické situaci odešel téhož roku do Francie, odkud po dvou letech i s manželkou a dcerou emigroval do Spojených států. Po počátečním obtížném období bez stálého zaměstnání získal roku 1942 místo na Brown University, poté vystřídal pozice na řadě prestižních pracovišť, např. Institute for Advanced Study v Princetonu nebo Courant Institute v New Yorku.

Autoři knihy podrobně a zasvěceně přibližují nejen životní příběhy Löwnera a Berse, ale i jejich matematické výsledky z předválečného období. U Berse se jedná

o jeho disertaci o harmonických mírách v teorii potenciálu, která byla dlouho považována za ztracenou, u Löwnera především o práce věnované geometrické teorii funkcí komplexní proměnné, monotónním maticovým funkcím a problematice objemu množin v Hilbertových prostorech. Löwnerovy práce jsou dnes považovány za klasické a podstatně ovlivnily další bádání. Např. Löwnerova diferenciální rovnice se vyskytuje v de Brangesově důkazu slavné Bieberbachovy domněnky, která odolávala pokusům o důkaz po dobu 68 let; o historii tohoto problému se lze v Pokrocích dočíst v článku *Bieberbachova domněnka* (Christian Pommerenke, *PMFA* 31 (1986), 208–213).

Kniha vychází z důkladného studia archivních pramenů, její text je vhodně doplněn řadou ilustrací (rodinné fotografie, dokumenty z univerzitních archivů) a faktografických příloh. Vydání publikace v angličtině je záslužné a přirozené; osudy Löwnera a Berse v dramatické době se tak zpřístupňují širokému okruhu čtenářů a kniha se jistě setká se zájmem historiků i matematiků po celém světě.

Antonín Slavík